

DE RATEL

Kwartaalblad over de Huizer historie

Losse nummers € 3,50

38e jaargang / nummer 4 / december 2017

Historische Kring Huizen

Historische Kring Huizen

Vereniging Historische Kring Huizen
postadres: Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
www.historischekringhuizen.nl
E-mail: info@historischekringhuizen.nl
Facebook: facebook.com/historischekringhuizen

Bestuur

Voorzitter: A.E.J. Doyer, Sterreboslaan 11, 1272 PA Huizen, telefoon 035-6951017
e-mail: voorzitter@historischekringhuizen.nl
Secretaris: J.C. Rebel, Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
e-mail: secretaris@historischekringhuizen.nl
Penningmeester: R.V. Bout, Waterstraat 3, 1271 RP Huizen, telefoon 035-8880136
e-mail: penningmeester@historischekringhuizen.nl
Bestuursleden: K. Schipper, Grenspad 58, 1271 XR Huizen, telefoon 035-5260066
mevr. S. Scholtz-Bunschoten, Kooizand 62, 1274 EG Huizen, telefoon 035-5241594

Werkgroepen

In onze vereniging zijn een aantal werkgroepen of personen actief met een bepaald onderwerp. Een bijzondere plaats neemt de werkgroep Klederdracht in. Naast historisch onderzoek geeft deze werkgroep ook presentaties in Huizer klederdracht. De werkgroep Dialect is een voortzetting van de Huizer Dialect Werkgroep welke van 1972 tot 2001 zelfstandig heeft gefunctioneerd. Voor meer informatie over de werkgroepen kunt u zich wenden tot de secretaris of tot de contactpersonen:

Werkgroep Archief:	Vacant
Werkgroep Beeld en geluid:	C. Sijl, telefoon 035-5252873
Werkgroep Dialect:	K. Schipper, telefoon 035-5260066
Werkgroep Genealogie:	mevrouw S. Scholtz-Bunschoten, telefoon 035-5241594
Werkgroep Handel en industrie:	K. Schipper, telefoon 035-5260066
Werkgroep Huizerdag:	J.C. Rebel, telefoon 035-5260580
Werkgroep Klederdracht:	mevrouw S. Scholtz, e-mail klederdrachtgroephuizen@xs4all.nl
Werkgroep Oude Begraafplaats:	informatie in het archief
Werkgroep Visserij:	K.H. Westland, telefoon 035-5242006

Diverse

Archief:	Achterbaan 82 ('t Schoutenhuis), 1271 TZ Huizen, telefoon 035-5250223. Geopend op maandag van 09.15 uur tot 14.00 uur; uitgezonderd de eerste maandag van de maand.
Ledenadministratie:	J.C. Rebel, Molenberg 6, 1271 AR Huizen, telefoon 035-5260580
Lidmaatschap:	De bijdrage per jaar is minimaal € 15,00 per persoon of € 17,50 per gezin of voor een organisatie. Voor leden woonachtig in het buitenland geldt een toeslag. Het lidmaatschap gaat in per 1 januari. De reeds verschenen nummers van de Ratel van de lopende jaargang worden toegezonden. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij voor 1 december schriftelijk bericht van opzegging is ontvangen bij de ledenadministrateur.
Giften en legaten:	De vereniging is erkend als instelling van algemeen nut en betaalt daardoor minder of geen successierechten. <i>Uw bijdragen, contributies, giften, periodieke schenkingen en erfstellingen kunnen fiscale voordelen bieden. Indien u meer informatie wenst, graag contact opnemen met de penningmeester.</i>
Bankrelatie:	Rabobank nummer NL50 RABO 0329 9603 69
Handelsregister:	Kamer van Koophandel te Hilversum, nummer 40517042
Oprichtingsdatum:	11 oktober 1979

De vereniging stelt zich onder meer tot doel het bevorderen en verbreiden van de kennis over de cultuur, dialect, folklore, geschiedenis en klederdracht van de gemeente Huizen. Zij tracht dit doel te bereiken door steun te geven aan historisch onderzoek en het uitgeven van publicaties. Verder door het organiseren van bijeenkomsten, excursies, lezingen, presentaties en tentoonstellingen. Ook ijvert zij voor het behoud van de cultuurhistorische en karakteristieke waarden van de gemeente Huizen. Leden van de vereniging Historische Kring Huizen krijgen vier keer per jaar het verenigingsblad de 'Ratel' toegestuurd. Voorts is er vier keer per jaar een lezing met gratis entree voor leden van de Historische Kring Huizen.

Ratel

De 'Ratel' is een uitgave van de Historische Kring Huizen. Het blad verschijnt vier keer per jaar in de maanden februari, mei, september en december. De inhoud valt onder verantwoordelijkheid van de redactie, behoudens bestuursmededelingen.

Redactiecommissie:	Klaas Westland, Janny Stevens-Melein, telefoon 035-5250977
Eindredactie:	Wendy van Noppen, telefoon 035-5253783
Redactieadres:	mevrouw W. van Noppen, Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, telefoon 035-5253783
E-mail:	ratel@historischekringhuizen.nl
Drukkerij:	Drukkerij J. Bout & Zn. te Huizen, telefoon 035-5253293
Jaarindex:	F. Schraeverus
ISSN:	1571-0130
Losse nummers:	€ 3,50 per exemplaar of € 14,00 per jaargang plus verzendkosten. Losse nummers van de 'Ratel' zijn verkrijgbaar bij de museumwinkel van het Huizer museum of bij de secretaris.
Overname artikelen:	©2017 HKH, overname uitsluitend na schriftelijke toestemming redactie.
Kopij:	Kopij, liefst vergezeld van foto's, schriftelijk inleveren op het redactieadres. Bij voorkeur per e-mail in Word. Auteursinstructies zijn beschikbaar.

Net als in afgelopen jaren was de herfst weer een actieve periode voor de Historische Kring Huizen. Veel evenementen, zowel 'uit het standaard repertoire' als nieuwe of eenmalige, die met veel belangstelling bezocht werden door leden en niet-leden, waarvan we er dit seizoen een verheugend aantal lid zagen worden. Een korte terugblik:

- Voor de **Open Monumentendag** op 9 september lukte het ons niet een monumenten-route te organiseren, maar de openstelling van de toren en de kerk waren, ondanks het minder fraaie weer, een succes.
- De Klederdrachtgroep was actief in een aantal presentaties, waarvan we natuurlijk vooral genoten op het **Havenfestival** op 16 september. Jammer genoeg was het wat verregend, maar uiteindelijk was het toch een mooi evenement waar ook onze kraam veel belangstelling trok.
- De **ledenavond** van 19 september over de oude bakkerij in de Schipperstraat 5 en met na de pauze beelden van Oud Huizen trok veel belangstelling, zó veel zelfs dat we klem lijken te lopen op het maximum aantal bezoekers in de Brassershoeve.
- Vervolgens was de **rondleiding op de Begraafplaats** op 23 september opnieuw goed bezocht. He-las kon ten gevolge van slecht weer de fietstocht 'Sporen uit het verleden' niet doorgaan.
- Op 12 oktober heeft de HKH in het **Raadspodium** haar mening verwoord over in samenhang met het Huizer Museum wel of niet verhuizen naar de Kracht-centrale.
- Op 20 oktober werd een nieuwe **wandeling in en op Oud Bussem** uitgetroefd – met veel belangstelling en een flinke overtekening. Deze zal dus volgend jaar herhaald worden.
- In het kader van 500 jaar Reformatie (en de Erf-gooiersweek) organiseerden we op 31 oktober een speciale **extra 'open ledenavond'** in de Oude Kerk over de Reformatie in Huizen. Ruud Hehenkamp en Albert Scheer hielden buitengewoon interessante lezingen, waarvan u de samenvattingen verderop in deze Ratel kunt lezen. Met ruim 250 bezoekers was ook dit een groot succes.
- Als laatste 'evenement' was daar de presentatie op 1 november van het eerste boek **'de Burgemeesters van Huizen, 1813-2017'** aan burgemeester Hertog door Willem Meijerman onder veel belangstelling. Het boek is goed ontvangen en zal hopelijk door onze leden vaak gekocht worden

als geschenk. Natuurlijk past het ook onder de kerstboom...

- De **ledenavond** van 21 november, waarop Kees Boerhout een boeiende lezing gaf over 'Het Huizer Landschap en hoe de mens dat ingericht heeft' was opnieuw erg goed bezocht. De op een laat moment ingestelde aanmeldingsplicht hielp onvoldoende om het maximum aantal bezoekers in de Brassershoeve te beheersen. Dit laatste is nu zo structureel geworden dat we moeten besluiten om voor de ledenavond van 13 maart 2018 naar een andere locatie uit te zien. In de Ratel van februari zal dat uiteraard worden vermeld en, zodra wij het weten, ook op onze website.
- Op 22 november hield Willem Meijerman in samenwerking met en in de Bibliotheek een **lezing** over zijn **'Burgemeestersboek'**. Het aantal bezoekers viel wat tegen, maar de lezing werd door het zeer betrokken publiek goed ontvangen met een mooie score aan verkochte boeken en andere HKH uitgaven.
- Tenslotte: dit jaar hebben wij vijf **Kerst- en Nieuwjaarskaarten** laten drukken met fraaie Huizer foto's, die bij het secretariaat en het Huizer Museum door leden van de HKH met korting kunnen worden aangeschaft.

Van de vele niet zo zichtbare activiteiten wil ik toch ook noemen dat de plannen over digitalisering nu echt vorm beginnen te krijgen en hopelijk in de komende maanden ook zichtbaar gaan worden. Daarnaast zijn er voorbereidingen aan de gang voor de beoogde verhuizing van het archief van de kelder naar de begane grond van het Schoutenhuis. Beide activiteiten zijn een mooie aanleiding om de samenwerking met het Huizer Museum nieuwe impulsen te geven.

Een indrukwekkende lijst, waar we als HKH erg blij mee zijn. In de winter zijn we naar buiten toe minder actief en kunnen wij naast onze interne voorbereidings- en archiefwerkzaamheden ons ook richten op privé- en familie zaken, waar de decembermaand zo goed voor is: het feestelijke Sinterklaasfeest, het meestal familie-gerichte Kerstfeest, en tijdens de Oud-en-Nieuwperiode erachteraan ook aandacht voor vrienden en kennissen. Ik wens u, mede namens het hele bestuur van de Historische Kring Huizen, hele mooie Kerstdagen en een gezellige jaarwisseling, en alle goeds voor 2017. Graag zien wij u weer op de ledenavond op 13 maart.

Ewoud Doyer, voorzitter

AGENDA 2018

16 januari, 20 februari en 20 maart Huizer Dialect Café, 20.00 uur Bakboord 70

13 maart	20.00 uur	Jaarvergadering*
17 maart	10.00 uur	Wandeling over landgoed Oud Naarden**
28 april	10.00 uur	Fietstocht 'Villawijken rondom Huizen'***
11 mei		Erfgooiersdag
26 mei	13.30 uur	Fietstocht 'Sporen uit het Verleden' - Oostzijde Dorp*
29 mei	20.00 uur	Ledenavond
8 september		Open Monumentendag/Huizer Dag
15 september		Havenfestival
22 september	13.30 uur	Fietstocht 'Sporen uit het Verleden' - Westzijde Dorp*
25 september	20.00 uur	Ledenavond
6 oktober	15.00 uur	Rondleiding over de Oude Begraafplaats i.s.m. het Huizer Museum*
27 november	20.00 uur	Ledenavond

*Toegang voor ledenavonden voor leden gratis, voor niet-leden € 2,50.

Voor de locatie zie de Ratel van februari 2018, www.historischekringhuizen.nl en de plaatselijke pers.

**Toelichting:

- zaterdag 17 maart: wandeling over landgoed Oud-Naarden. Start om 10.00 uur bij Theehuis Bos en Hei, Oud Huizerweg 30, 1411 GZ Naarden.
- zaterdag 28 april: fietstocht langs de villawijken en landhuizen in de directe omgeving van Huizen. Hoe zijn die ontstaan en wie waren het die dit tot stand brachten? Start om 13.30 uur bij theehuis Bos en Hei, Oud Huizerweg 30, 1411 GZ Naarden.

Voor de wandelingen, fietstochten en rondleidingen s.v.p. aanmelden bij Jan Rebel via het e-mailadres secretaris@historischekringhuizen.nl of telefoon 035-5260580.

www.historischekringhuizen.nl

VAN DE REDACTIE

Dit nummer begint met een oproep met betrekking tot een nieuw onderzoeksproject over de geschiedenis van het postverkeer van en naar Huizen en de lijst met schenkingen in de afgelopen periode. Dan volgt de boekbespreking van de nieuwste uitgave van de Historische Kring Huizen, De Burgemeesters van Huizen 1813-2017 en de complete lijst met uitgaven die nog te verkrijgen zijn. In de rubriek Van de Werkgroep Huizer Dialect vertelt Klaas Schipper over zijn jeugdhervindingen aan de decembermaand. Om in die sfeer te

blijven hebben we uit het programma van de Zondagsschoolvereniging Timotheüs van 1937 een kerstlied overgenomen.

Uit de nalatenschap van Bert van Soest kwam een tekening van een onbekende (Huizer?) man gemaakt door L. Businger. De vraag wie hij was wordt beantwoord: Leopold (Pol) Businger, tandarts en kunstenaar in Huizen. Fokko Dijkstra (tekst) en Henriek Dijkstra-van der Sloot (foto's) verzorgden ook dit jaar het verslag van de excursie naar Broek-in-Waterland. Hartelijk dank daarvoor.

Naar aanleiding van het artikel in de vorige Ratel over Dirk Dolman, onderwijzer in Huizen en secretaris van de Boerenleenbank, nam de heer A. de Braal jr. contact met ons op over zijn vader, A. de Braal sr., vanaf 1905 onderwijzer in Huizen bij het Christelijk onderwijs. Dit leidde tot een boeiend verhaal met fraaie foto's. Wij zijn de heer de Braal hiervoor zeer erkentelijk.

Op 31 oktober 2017 werd in de Oude Kerk 500

jaar Reformatie in Huizen herdacht met twee lezingen: 'Hoe Huizen protestant werd' door Ruud Hehenkamp en 'Doopsgezinden in Huizen' door Albert Scheer. Beide sprekers hebben voor ons een samenvatting van hun lezing gemaakt, heel hartelijk dank ook hiervoor.

Tenslotte nog een pagina met advertenties uit Gemeentegidsen van de jaren 1920-1930.

Veel leesplezier gewenst,

Wendy van Noppen en Janny Stevens

Het bestuur & redactie van de Ratel wenst u prettige feestdagen en een voorspoedig 2018

GEVRAAGD: IEMAND DIE DE HISTORIE VAN DE POSTVERZORGING IN HUIZEN ONDERZOEKT

Het bestuur van de Historische Kring Huizen raakte onlangs gecharmeerd van een artikel over de historie van de postverzorging in Soesterberg in het kwartaalblad van de Soester Historische Kring.

Wij doen nu een oproep naar iemand die het leuk lijkt om als vrijwilliger het speurwerk te doen en om een soortgelijk artikel te schrijven en/of een lezing voor te bereiden over de historie van Postverzorging in Huizen.

Een raamwerk voor een artikel ligt voor het oprapen: "Brievengaarders in Soesterberg".

Het onderwerp kan zo klein of groot worden ingevuld als de vrijwilliger zelf wil:

- ☐ Alleen over Postverzorging
- ☐ Hoe ver terug in de tijd: kan nog zelf worden ingevuld
- ☐ Algemene/landelijke context: artikel Soest kopiëren (=klaar) of verder uitdiepen
- ☐ Individuele gebouwen en verzorgers van de Post-agentschappen summier of uitgediept
- ☐ Exclusief of inclusief diverse andere Post-gerelateerde functies:
- ☐ Pakketpost
- ☐ Postwissels en later ook Giro
- ☐ Telegraaf en telegrammen
- ☐ Telefoon

Vrijwel alle Huizer documentatie hierover ligt naar verwachting dichtbij: in het HKH archief en in het regionaal Huizer archief in Naarden

Begeleiding/coaching van het onderzoek kan desgewenst worden georganiseerd. Veel ervaring met historisch speurwerk is niet noodzakelijk; enige digitale (zoek)handigheid is wel gewenst.

Informatie bij: Ewoud Doyer, voorzitter @historischekringhuizen.nl of 035-6951017.

WERKGROEP ARCHIEF

SCHENKINGEN in het derde/vierde kwartaal

- Mevr. E. Westland-Boer is aan het opruimen omdat ze kleiner gaat wonen en heeft aan ons gedacht. Wij mochten het volgende van haar ontvangen: kranten; foto's; rouwkaarten; geboortekaartjes; ansichtkaarten; diaprojector met scherm; het Balatum lied; het Huizen Lied; programma's met kerstliedjes van de Zondagschoolvereniging Timotheüs van 1937, 1938 en 1939; het programma met liedjes ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van Koningin Wilhelmina in 1938.
- Drukkerij Kos: afbeeldingen van o.a. de Botboer;
- De familie Van Effrink-Schipper: diverse multomapjes met knipsels en foto's, en het receptieboek van het jubileum van koster G. Hartog;
- Mevrouw T. Grolle-Klijn: de City Bible Huizen;
- De familie Van Soest: boeken, knipsels, posters, een portret gemaakt door L. Businger (zie verderop in deze Ratel), Huizer kwartetsspellen en ansichtkaarten;
- De heer C.P. Bos: teksten en aantekeningen die horen bij kalenderplaten getekend door mevrouw M. Baas;

- Anoniem: zwemabonnement Sijsjesberg van 1973, het herdenkingsprogramma van het 25-jarig jubileum van Koningin Juliana, en een bordje dat ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van Koningin Wilhelmina werd uitgereikt. Deze uitreiking wordt vermeld in het programmaboekje dat we van mevrouw Westland-Boer hebben gekregen (zie hierboven);
- De heer K. Schipper, bieretiketten van Brouwerij: "De Grens"

Wij zijn als Historische Kring Huizen ontzettend blij met al deze schenkingen. Hartelijk dank hiervoor.

Werkgroep Archief

BOEKBESPREKING

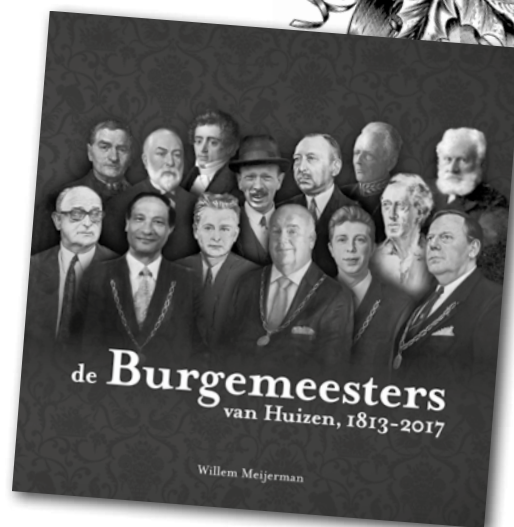
'De Burgemeesters van Huizen, 1813-2017'

De heer Willem Meijerman kwam in maart 2014 in de Gemeenteraad van de Gemeente Huizen. Toen hij de galerij met de portretten van oud-Burgemeesters zag, kwam hij op het briljante idee om uit te zoeken wie deze mensen waren en wat zij ieder voor zich tot stand hebben gebracht tijdens hun ambtsperiode in Huizen. Dit bracht hem op de gedachte hierover een boek te maken.

Het resultaat mag er zijn. Het boek staat vol met interessante persoonlijke gegevens en gebeurtenissen, maar ook met landelijke en regionale bijzonderheden uit de ambtsperiodes van de achttien Burgemeesters en met prachtige foto's. Zodoende geeft het ook een bijzonder beeld van de situatie in het dorp Huizen, in het Gooi en in Nederland.

Ik kan u dan ook dit boek van harte aanbevelen om te lezen, want het blijft fascinerend hoeveel informatie de heer Meijerman boven water heeft gekregen.

Janny Stevens

Waardevolle tip:

Héél leuk om cadeau te geven!

VOOR U GESELECTEERD

Uitgaven van de Historische Kring Huizen

Vijf Kerst- en Nieuwjaarskaarten.

Fraaie foto's van bekende Huizer locaties. Voorzien van gedichtjes in het Huizers en het Nederlands.

Prijs € 5,50, leden € 4,00. (incl. enveloppen)

De Burgemeesters van Huizen, 1813-2017

Het nieuwste boek dat de Historische Kring Huizen heeft uitgegeven, geschreven door Willem Meijerman. (Zie hierboven voor een bespreking.)

Prijs € 19,50, leden € 15,00.

Gevelstenen in Huizen (2015)

Samengesteld door Sandra Scholtz-Bunschoten en Henk Schipper. Het is een boek geworden met veel foto's en wetenswaardigheden over Huizen.

Prijs € 14,95, leden € 11,50.

Woordenboek Huizer Dialect (2015)

Het Woordenboek is de neerslag van 45 jaar verzamelwerk van de Werkgroep Huizer Dialect die sinds 2002 een onderdeel is van de Historische Kring. Het boek bevat bijna 3000 dialectwoorden, die worden verduidelijkt met veel boeiende voorbeeldzinnen, maar daarnaast ook de klankleer, vormleer en zinsbouw van het Huizers. Bovendien zijn oude en jongere dialectteksten te lezen en op de bijbehorende cd te beluisteren. Het geheel wordt omlijst met veel historische foto's.

Prijs € 19,50, leden € 15,00.

De Hz 45 weer thuis (2008)

De titel van dit boekje is zo gekozen omdat deze botter na zijn visserijverleden in Huizen veel omzwervingen maakte en uiteindelijk weer in Huizen is beland door aankoop door de Gemeente in 2004. De auteur Dick Schaap mocht als jochie meevaren met zijn oom Willem Koeman, de toenmalige eigenaar. Toen hij zo'n 20 jaar geleden de Hz 45 tegenkwam als pleziervaartuig in Muiden was hij zeer verrast. Het liet hem niet meer los en zo ontstond de zoektocht naar de verdere geschiedenis van de botter sinds zijn vertrek uit Hui-

zen. Uiteindelijk was er zo veel materiaal dat het de moeite waard was om het als boek uit te geven.
Prijs € 5,00.

Waarde Nicht, Lieve Meutjen (2005)

Dit boek is gebaseerd op een (verzonnen) briefwisseling in de jaren 1923-1925 in dialect tussen Meutje Aartjen in Huizen (A. Kruijning-Teeuwissen) en haar Nicht Jannetjen in Ermelo (J. Rebel-Gooijer). De briefwisseling verscheen in het Berichtblad van de Historische Kring Huizen van januari 1983 tot en met oktober 1992. Hoewel de brieven bedacht zijn, staan ze vol met historisch interessant materiaal. In 2005 is de oorspronkelijke tekst met medewerking van de Werkgroep

Huizer Dialect en onder wetenschappelijke begeleiding van het Meertens Instituut uitgebreid met diverse andere teksten in dialect en toelichtingen over de plaats van het Huizer dialect in Nederland, de grammatica, vorm- en klankleer. Het geheel werd gecombineerd met vele unieke foto's en een CD.

Prijs € 10,00, inclusief CD.

De Huizer Molen (1994)

De Huizer molen heeft van rond 1665 tot 1916 in Huizen gestaan. In dat jaar is de molen verplaatst naar het Openluchtmuseum in Arnhem. Het boek beschrijft alle aspecten van de standaardmolen die een dominante plaats in Huizen heeft ingenomen. Het boek is samengesteld door de Molenwerkgroep van de Historische Kring Huizen.

Prijs € 10,00, leden € 7,50.

Set van 10 boekenleggers

Een leuke set van 10 boekenleggers met elk twee verschillende afbeeldingen van Huizer gebouwen, met een leuk gedicht in het Huizer dialect. Zo zijn te zien het postkantoor, het gemeentehuis, hotel Promenade, de Haven, de 'ambachtschool, de Bun, enz.

Prijs € 2,50.

VAN DE WERKGROEP HUIZER DIALECT

Klaas Schipper

't Ovvëleupen jaar het de dialectgroep nijt vuul hoven te doeën. We binnen nog wel een paar mól bij mekaar êweest, mar dat was meer vur de gezelligheid. We verzamelen nog wel woorden dee nijt in 't woordenboek staen, mar vuul binnen d'r dat gien meer. Wat minder gezellig was, is dat Cees Vos, "Kees van Piet de Scheerder" óns óntvullen is. Cees was oëk lid van de dialectgroep. Hij was altooës gezellig en goeëdlachs. We zullen dum missen.

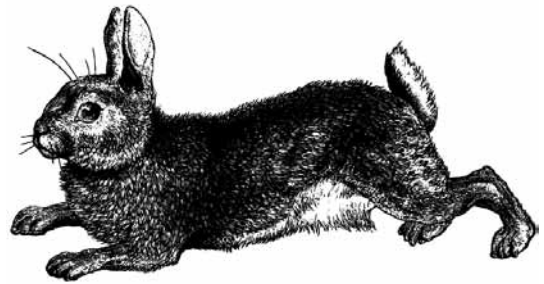
Too ik effies zat nae te denken over wat ik veder zou schrijven, docht ik, we schieten al aardig óp naer de Kursaauwud. En oëk docht ik too hoo aarst 't was too ik nog een klain jooëntjen was. Ik het 't dan over begin jaren vijftig van de vurrige eeuw. Een kerstbooëm hadden we too nog nijt. Sónderklaas wurden mót Kursaauwud ëvierd. Vur óns, kijer, hield dat in, dat we óp eerste Kerstdag 's marrëges de kedootjies móggen, mósten, ópzeuken. Ónze ouwers hadden dee verstopt.

Nae de kedootjies was t'r thee en een snietjen broëd. Dan góng vader of moeder naer de kerk. De aar móst óp óns passen. As vader of moeder uit de kerk was, dan gungen we óp oëtjen an. Daer laggen ók kedootjies óp óns te wachten, dee oëk verstopt wazzen. Thuis wazzen d'r dree jónges, mar bij oëtjen wazzen d'r zeuven jónges en dree maiden. Vur de ouwere jónges en maiden zallen ze 't wel aarst ëdaen hemmen, want tussen de oudste en de jóngste zat wel een paar jaren. D'r wurden uiteraard koffie mót een sónde-klaasmannejen ëdrunken en ëgeten.

Vróm thuis atten we warm, wat, dat weet ik gien meer. 's Middas góng vader of moeder, dee-geëne dee 's marrëges nijt ëweest was, naer de kerk. Waarschijnlijk góngen we óm vijf uur naer oëpa van m'n moeders kangt. Oëtjen van moeders kangt hem ik nooit ëkend. Kedootjies kregen we daer nijt, mar we wisten gien beter, dus 't gaf nijt. Meschien had oëpa 't nijt zoë breed, of hij had z'n centen d'r nijt vur over. D'r was ók haast gien beginnen an, want hij had wel dreeëntwintig klainkijer.

Too ik wat ouwer was, kwam d'r een kerstboëm in huis. Mót echte kaersies. 't Was wel uitkijken, want vur dat-je d'r arg in hadden stung de boëm in de fik. Bij óns is 't gelukkig nooit ëbeurd, hoewel d'r meestal wat takken ëschroeid wazzen.

As Kerstdiner atten we too knolletjies mót knijn. Een maeltjen knolletjies wurden bij Piet van As ëhaald, de boer vlakbij óns an de Valkenaerstraet, mar 't knijn hadden we zellëf. De aerëpëls mót knolletjies en een klapstuk wurden gaar ëkookt óp 't pieteroëlietel. Krant d'r over en sudderen mar. 't Knijn was al een paar dagen van te vurren ëslacht. Ze hung in de schuur, want ze mós besterven (uit-bloeëien). Óp de aauwud vur kursaaauwud wurden ze ëbraien en mót kursaaauwud ópëgeten bij de knolletjies. Wat was dat lekker. Dat 't óns aigen knijn was, was gien enkel probleem. We hadden d'r 't hëele jaar vur ëzorgd dus we wisten dat een een goeëd stukkje vlais was. Dat knijn een trak-tatie was blijkt wel uit 't feit dat mijn vader een keer een vlamme reus had ëwunnen mót 't rad van avontuur. Too die d'r mie thuis kwam maakten die óns wakker óm dum te laeten zien. Hadden we

weer vlais mót de kursaaauwud, want vróm-den-kend denk ik dat óns aigen knijn verkocht was.

Nae de kerst of nijw jaar, dat weet ik nijt percies, kwam Bram Spaans deur de straet. Hazen en ke-nijnevelen, reup die dan. En as we dan óns knijn ëslacht hadden wurden 't velle verkocht an Bram Spaans. Hoovuul ze daervur beurden, dat zou ik nijt weten.

Nae een jaar of 10-12 binnen we sónde-klaas óp de aauwud vur kursaaauwud gaen vieren. In de kerstboëm hungen too elektrieke lampies, In alle kleuren. An gedichten deejen we too nog nijt. Dat is weer later ëkómmen. In de jaren zeuventig van de vurrige eeuw binnen we overëstapt naer 5 december. We hadden too een klaine jooën. Too ónze kijer al wat ouwer wazzen kwammen de surprices. Eerst zónger, mar later mót gedicht. Nou vieren we sónde-klaas mót de hëele palle-metatie. Meestal in 't weekainde vur of nae sónde-klaas. Net zoë 't uitkómt. Ómdat een gedicht d'r teugeswoordig bij hoort, hier hem ik d'r nog éëntjen.

En dan is kursaaauwud weer annëbreuken
Moeder stung al dagen in de keuken
Mót de pannen óp 't vuur
Mar 't vlais was wel arg duur
Dus mós 't knijn d'r an geloëven
En gung vader z'n kop d'r of kloëven
Hij het nog een dag in de schuur ëhungen
En vur z'n velle hemmen we nog centen ëvungen
Eerste Kerstdag, nae kerktijd, je zallen 't me-schien nog weten
Hemmen we mót z'n allen een kaeimael ëgeten.
Tweede Kerstdag, mót de zóndagschooël naer de Nijwe Kerk
En nae de kerst gewooën weer an 't werk.

Klaas van IJs van Jaap en Jannemeut van IJzuk.

ZONDAGSSCHOOLVERENIGING 'TIMOTHEÛS' te Huizen (N.H.)

Recent kregen we van mevrouw Westland-Boer de programma's van Kerstvieringen van de Zondagsschoolvereniging Timotheüs uit de jaren 1937 tot en met 1939. In 1937 werd het lied 'Ik ken een oord' gezongen, dat was geschreven door ds. G. Lans*. Het valt op dat de tekst van de meeste liederen in deze programma's door hem

zijn geschreven. Soms staat er bij op welke melodie het lied werd gezongen, maar lang niet altijd – kennelijk werd ervan uitgegaan dat dat bekend was. Weet iemand dat ons nog te vertellen welke melodie bij onderstaand kerstlied hoorde? Graag horen we dit van u.
Redactie.

IK KEN EEN OORD

Ik ken een oord, een lieflijk oord!
Gelegen op deez' aard,
Een plekje, dat mijn hart bekoort,
Mij meer dan schatten waard.
Het ligt niet in mijn eigen land,
Maar bij Jeruzalem.
Het is aan Davids huis verwant:
Dat oord heet Bethlehem! } bis

Ik ken een lied, een hemelsch lied!
Het zingt van 's Vaders eer',
Van gunst, die God aan zondaars biedt,
Van vrede in den Heer'.
Het zong eens in dien stillen nacht,
Toen 't duister was en bang,
Een antwoord op der armen klacht:
Dat lied is d'Eng'lenzang! } bis

Ik zie een wieg van hout of steen,
In gindschen schaa'm'len stal;
Een groepje menschen er om heen
En verder niet met al ...
Ziet! in die kribbe ligt terneer,
Hij, Dien ik 't liefste vind:
Daar ligt zoo klein, daar ligt zoo teer,
Daar ligt het Jezus-Kind! } bis

Ik ken een huis, een schoon paleis,
Van paarden en van goud;
Een huis in 't hemelsch Paradijs,
Door d'eeuw'gen God gebouwd.
Daar zie ik grooten, kleinen saam,
'k Zie ook een witten troon,
En door den hemel ruischt de Naam
van Jezus, 's Vaders Zoon! } bis

**Ds. Gabriel Lans (1879-1966) werd in juli 1931 in Huizen beroepen als dominee van de Hervormde Kerk. Hij kwam uit Suawoude in Friesland en vertrok in mei 1945 met emeritaat naar Rotterdam.*

PORTRET VAN EEN (HUIZER?) MAN

Getekend door Leopold (Pol) Businger

Uit de nalatenschap van Bert van Soest kregen wij onderstaand portret van een (Huizer?) man, getekend en gesigneerd door L. Businger.

Wie was deze L. Businger? Leopold Joost Eduard Businger werd geboren in Amsterdam op 17 augustus 1897 als zoon van Alois Businger en Christina Frederica Loth. Hij overleed in Hilversum op 30 oktober 1975. Vader Alois Businger kwam uit Zwitserland en had zich in Nederland als tandarts gevestigd. Twee van zijn drie zonen, onder wie Pol, volgden het voorbeeld van hun vader. Het werd echter al vroeg duidelijk dat hij grote behoefte had om zich daarnaast op de beeldende kunst toe te leggen.

Pol Businger woonde in veel plaatsen in Nederland en Zwitserland en werkte als tandarts onder meer in Amsterdam, Laren en Huizen (NH). Waar hij ook was, er werd altijd wel op de een of andere manier een atelier ingericht. Uiteindelijk vestigde hij zich in Huizen aan de Crailoseweg 20 (hoek Nieuwe Bussummerweg), waar hij in navolging van zijn vader en zijn broer Jan zijn tandartsenpraktijk uitoefende.

Portret van een man

Pol Businger

In de tekenkunst was hij een autodidact. In het begin stond hij onder de invloed van de art nouveau: enige vroege werken getuigen duidelijk van de invloed van schilders als Toorop, maar later vond hij zijn eigen stijl. In het Gooi maakte hij kennis met andere kunstenaars en schilders. Hij schilderde en tekende stillevens, landschappen en portretten en nam ook deel aan tentoonstellingen in Laren en Naarden. Eén keer had hij een eigen tentoonstelling in het Gemeentehuis aan de Naarderstraat 3.

Pol Businger trouwde op 1 september 1923 met Helena Margaretha (Ina) Schimpf (geboren op 3 oktober 1894) met wie hij twee zoons kreeg, Joost Alois en Peter. Hij overleed in Hilversum op 30 oktober 1975, zij overleed in Laren op 14 december 1988.

Wendy van Noppen

EXCURSIE BROEK IN WATERLAND

Een excursie van de Historische Kring Huizen, in drie delen

Reizend met de auto vanuit Zuid Holland naar Amsterdam kom je onderweg heel wat Amsterdamse dingen tegen: je passeert Schiphol, het westelijk havengebied, één van de Coentunnels onder het Noordzeekanaal, ringweg A10, en ineens is dat letterlijk achter de rug en houdt al dat Amsterdam ineens op. Vanuit Huizen is die indruk net zo, al zag je dan weer andere stukken Amsterdam. Direct noord van – en grenzend aan – de hoofdstad zit je ineens in een waterrijk, ruim en opvallend rustig gebied: Waterland. Op 26 augustus 2017 is de Kring op excursie geweest naar Broek in Waterland.

Deel 1: Ontvangst en de Nicolaaskerk

De ontvangst vond plaats in de grote kerk van Broek in Waterland waar een thee- en koffieschenkerij was ingericht, op zondag zijn er weer kerkdiensten.

De wandeling met gids Frans begon met een bezichtiging van de Sint Nicolaaskerk. De bewoners van Waterland legden zich in het verleden vanuit de landbouw en veeteelt toe op de handel en hadden dus de heilige Nicolaas als beschermers van de scheepvaart. De kerk, al vóór 1400 gebouwd en door toedoen van de Spanjaarden in 1573 door brand beschadigd, is vanaf 1628 herbouwd. Bij de rondgang door de kerk werden we op vele elementen gewezen:

- De ebbehouten hangende preekstoel, uit 1685.
- De stoelen, waarop de vrouwen zaten, de mannen stonden, een erfenis van de hagepreken van voor die tijd.
- De banken met leeuwenkopjes versierd.
- De grote kroonluchters waarvan die in de noordkap versierd met afbeeldingen van meisjes in klederdracht de Maagdenkroon heet.

- De graven in de kerk, waaronder het graf van Neeltje Pater, de schatrijke inwonster van het dorp.
 - De grote gebrandschilderde ramen, waarin de geschiedenis van de kerk verbeeld wordt.
- Daarna was het tijd om het dorp Broek in Waterland in te wandelen.

Deel 2: Dorpswandeling en lunch

Broek in Waterland dankt zijn naam aan een aldaar gelegen moerasbos (broek). Dergelijke moerasbossen gaven bijvoorbeeld ook Broek op Langedijk, Lutjebroek en Grootebroek hun naam. Het wapen van de gemeente Broek in Waterland (tot 1991) bestond uit een witte zwaan met in zijn poot een zestal speren dat stond voor het zestal samenwerkende dorpen van de Unie van Waterland (1611). Het dorp is in de 17^e en 18^e eeuw

>>

Bakkerij H. Kruijmer B.V.

Specialiteit in Huizer speculaas en ontbijtkoek

Hellingstraat 14 • Huizen
Tel. 035-5253368

KWEKERIJ SPILT

EENJARIGE ZOMERBLOEIERS
& PRACHTIGE BASKETS
UIT EIGEN KWEKERIJ

GROENTE- EN KRUIDEN PLANTEN

RUIM ASSORTIMENT TUINPLANTEN

WWW.KWEKERIJSPILT.NL

Huizerstraatweg 2, 1411 GN Naarden, 035-6949288

ALS U GEEN TIJD TE VERLIEZEN HEEFT...

Als het om uw woning gaat gaan ze bij
Hagedoorn-makelaars nét een stapje verder,
lopen ze nét wat harder. Als dat nét is wat u
nodig heeft bel dan 035-526 69 10

Eemlandweg 2 | 1271 KS Huizen
T 035-526 69 10 | F 035-526 65 89 | info@hagedoorn-makelaars.nl
www.hagedoorn-makelaars.nl

Damesmode „De Gunst”

*Een vertrouwd adres
in een nieuw jasje.
Een kijkje is zeer
de moeite waard.*

Damesmode „De Gunst”

Lindenlaan 7, 1271 AV Huizen, 035 - 5253747

Frank Walder - Setter Lady - Freya - Sommermann -
Toni - Sylbo - Zerres - Gelco - Freetex - Lebeck

Vleeswaren van **NICO & ALIE KLEIN** Groot in kwaliteit

Kaaphoornstroom 20, Tel. (035) 526 23 15
Beursweg 16, Tel. (035) 525 38 32
HUIZEN

**Donderdag op de markt in Bussum,
Wilhelminaplantsoen.**

**Zaterdag op de markt in Huizen,
Oude Raadhuisplein.**

**40 SOORTEN BONBONS
EN DIVERSE ANDERE
CHOCOLADE HEERLIJKHEDEN.**

IN EEN PRACHTIG AUTHENTIEK PAND OP DE HOEK
HAVENSTRAAT/MIDDENWEG.
KOM KIJKEN EN GENIETEN!

OPENINGSTIJDEN

WOENSDAG	10.00 - 17.30 UUR
DONDERDAG	10.00 - 17.30 UUR
VRIJDAG	10.00 - 18.00 UUR
ZATERDAG	10.00 - 17.00 UUR

INFO@SUIKELASCHUUR.NL
035-7852191

Guido Sterk
J u w e l i e r

Oude Raadhuisplein 3 - Huizen

De gezellige woonwinkel met
gebruikte, maar ook nieuwe
meubels en woon accessoires.

Lindenlaan 25 1271 AV Huizen

T: 035 - 544 85 33 • E: info@deboedelwagen.nl
www.deboedelwagen.nl

VAN DEN TOL

o p t i c i e n s

Oude Raadhuisplein 4, 1271 RH Huizen

Tel. 035 - 525 38 55

plein@vandentolopticiens.nl

Oostermeent-Oost 84, 1274 SN Huizen

Tel. 035 - 525 38 53

oostermeent@vandentolopticiens.nl

www.vandentolopticiens.nl

SCHUITEMAN

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

- Accountancy
- Fiscale dienstverlening
- HRM
- Corporate Consultancy

www.schuiteman.com

Westland Verzekeringen
Makelaars in Assurantiën

Golfstroom 18
Postbus 38
1270 AA Huizen
Tel.: 035 5261370
Fax: 035 5240384

Westland Verzekeringen Digitaal
info@westland-verzekeringen.nl
www.westland-verzekeringen.nl

tot grote bloei gekomen door handel, visserij en scheepvaart.

De kern van het dorp bestaat uit voornamelijk houten huizen. de Broeker huizen, te herkennen aan een blinde kopgevel met daarin een kleine deur, de dooddeur, die slechts bij begrafenissen gebruikt wordt. In de loop van de 17^e eeuw vond er een ontwikkeling plaats in de huizenbouw. In plaats van driebeukige huizen kwamen er tweebeukige en vanaf 1750 eenbeukige huizen. In het huis zelf bleef er zo meer ruimte over doordat de dakondersteuningen in het midden van het huis niet meer nodig waren.

Bij de wandeling door het dorp hebben we zo diverse voorbeelden van de Broeker huizen kunnen bekijken. Bij de zuivelwinkel konden we zelfs

even binnen kijken en zien hoe die driebeukige constructie in elkaar zat. We kwamen langs het geboortehuis van Neeltje Pater (1730-1789). Van deze rijke burgemeestersdochter is nooit bekend geraakt hoe groot haar geldelijk vermogen nu wel niet was. Ze had dit vermogen verkregen door nalatenschappen en beleggingen.

We bezochten Het Beroemde Huis, een burgemeesterswoning. Naar werd verteld zijn hier nog onderhandelingen gevoerd voor de vorming van het kabinet Balkenende I in 2002. Allerlei prachtige wandbeschilderingen en een houten plafond van de entreehal met daarin een plafondschildering. Het is niet helemaal compleet, maar de teruggevonden planken met schildering zijn wel echt 17^e eeuws. Wat je ziet is echt.

Deel 3: Rondvaart en ijsgang

Na een uurtje van lunch en koffie was het hoog tijd voor het derde deel van de dag, de rondvaart. Onze gids voor de middag, Ton, kwam met een fluisterboot aanvaren bij het Diaconie-huis en we

konden voor de deur inschepen. Met Ton voeren we door het waterrijke boerenland-schap en hij vertelde hoe de werkzaamheden van een waterboer met koeien in elkaar zitten. Waterland heeft veel percelen grasland, weideland, die alleen over het water bereikbaar zijn. Een boer die zulke percelen pacht, of in eigendom heeft, wordt een waterboer genoemd. Het verwijderen van koeien van een waterboer is wat lastig want de koeien moeten per boot gebracht en gehaald worden. Koeien kunnen op zich best wel goed zwemmen, hoewel het aan land komen soms moeilijk is met een zachte kant. Ze begrijpen echter helemaal niets van varen en het is zaak om de koeien zo dicht mogelijk tegen elkaar in de boot te laden om ze geen speel- en ontsnapruimte te bieden. Het ophalen en inladen van het paard om een te water gesprongen koe te redden is een klus waar een waterboer ook niet op zit te wachten.

nog een ophaalbrug passeren die we zelf moesten openen. Twee opvarenden werden bij de kant afgezet, de brug ging open en na sluiting konden ze weer, zonder een nat pak, probleemloos aan boord komen.

Het bruggetje waar we doorheen kwamen is zelfs in diverse tv-reclames gebruikt. Via Zuidwoude ('Sûwou' zei Ton) voeren we weer op Broek in Waterland aan en legden zelfs nog een keertje extra aan, op speciaal verzoek, bij een cafetaria voor een ijsje voor tijdens het laatste stuk varen. IJsgang in de zomer...

In Broek in Waterland stapten we van de boot af en was de excursie afgelopen. We namen afscheid van de Huizers en er was ook weer bijzondere dank voor Ria Westland voor de organisatie van weer een mooie en geslaagde dag.

Terwijl de Huizers over het water gleden in het zonnetje en genoten van de aanblik van de lisdodden (rietsigaren) wees Ton op de watermunt die langs de kant stond. Hij had speciaal een thermoskan kokend water meegenomen en zo konden we na een tiental minuten varen onder het genot van een slokje muntthee, gezet van zelf geplukte watermunt. Ton kon het niet helemaal alleen af bij de vaartocht: we moesten

Afsluiting

Omdat het toch zo tegen avondetenstijd liep besloten uw schrijver en uw fotografe om in Broek in Waterland op zoek te gaan naar een eethuis. Bij een afsluitend rondje door de dorpskern liepen we gids Frans nog een keer tegen het lijf die daar met de hond een ommetje maakte. Naar zijn aanwijzing hebben we op het terras van een cafetaria aan de dorpsrand uitstekend gegeten. Pas daarna hebben we de auto weer opgezocht voor de thuisreis.

Voorburg, september 2017

Tekst: Fokko Dijkstra

Foto's: Henriek Dijkstra-van der Sloot

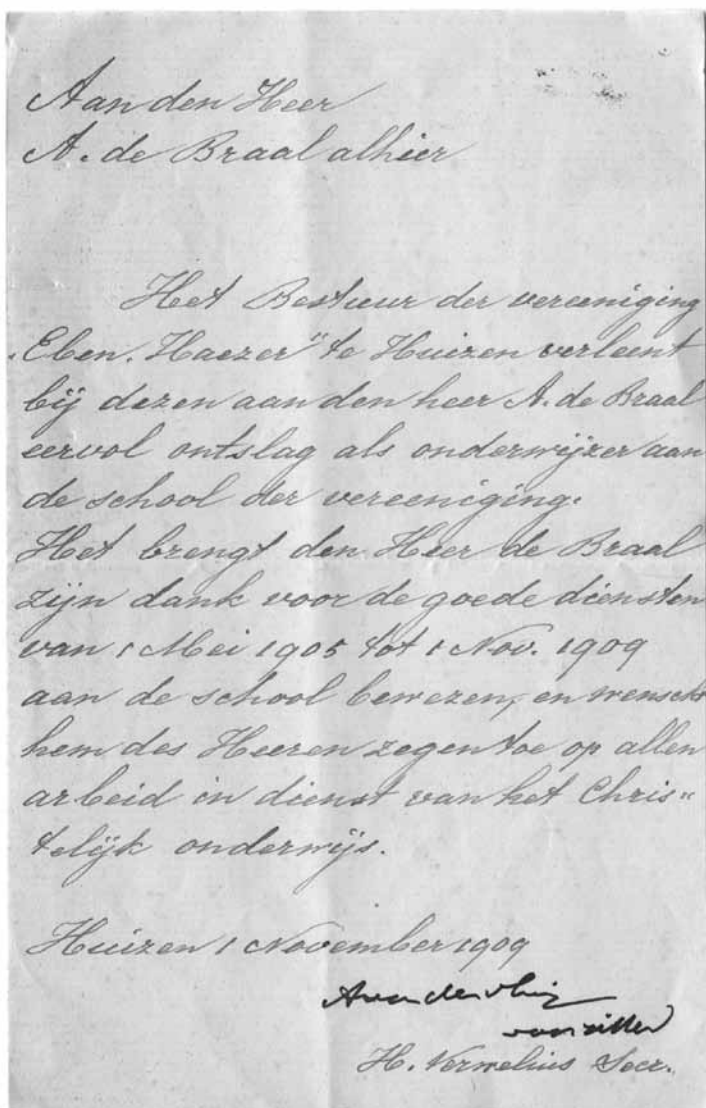

MEESTER A. DE BRAAL, ONDERWIJZER IN HUIZEN VAN 1905 TOT 1942

In de vorige Ratel werd aandacht besteed aan de persoon van de heer D. Dolman, secretaris van de Boerenleenbank in Huizen en onderwijzer aan de Openbare School. Naar aanleiding hiervan nam de heer A. de Braal jr. contact met ons op over zijn vader, A. de Braal sr., vanaf 1905 onderwijzer in Huizen bij het Christelijk onderwijs.

Onderstaande brief betreft het ontslag van de heer de Braal op 1 november 1909 bij de Eben Haezer school, maar hij vertrok niet uit Huizen en bleef onderwijzer. Het verhaal hierachter volgt hieronder. Wij zijn de heer de Braal zeer erkentelijk voor deze bijzondere bijdrage aan de vastlegging van de geschiedenis van Huizen.

Janny Stevens en Wendy van Noppen

Aan den Heer
A. de Braal alhier

Het Bestuur der vereeniging
„Eben Haezer” te Huizen verleent
bij dezen aan den heer A. de Braal
eervol ontslag als onderwijzer aan
de school der vereeniging.

Het brengt den Heer de Braal
zijn dank voor de goede diensten
van 1 Mei 1905 tot 1 Nov. 1909
aan de school bewezen en wenscht
hem des Heeren zegen toe op allen
arbeid in dienst van het Chris-
telijk onderwijs.

Huizen 1 November 1909

(was getekend) A. van der Sluis voorzitter

H. Verwelius secr.

OPRICHTING VAN 'SCHOLEN MET DEN BIJBEL'

Inleiding

In 1806 werd onder het Franse bestuur een wet aangenomen die de Bijbel als grondslag voor opvoeding en onderwijs op Nederlandse scholen verbood, waardoor zij neutrale (openbare) scholen werden. In de loop van de 19e eeuw kwamen bewegingen op gang die het 'recht op Christelijk onderwijs' opeisten en 'Scholen met den Bijbel' oprichtten. Pas in 1920 werd 'algehele financiële gelijkstelling' tussen bijzonder en openbaar onderwijs bij wet doorgevoerd.

In Huizen werd in juli 1883 de Schoolvereniging Eben-Haëzer opgericht omdat 'vele kinderen in de gemeente Huizen van onderwijs zijn verstoken, daar er in de Staatschool geen gelegenheid en plaats is dezelve op te nemen.' Meer dan honderd kinderen van zes jaar zouden niet naar school kunnen. Doel van de vereniging was een bewaarschool en daarnaast een 'School met den Bijbel' op te richten. De geldmiddelen hiervoor moest men zelf bijeen brengen.

Gezin de Braal, van links naar rechts achteraan: Cor, Dirk, Jan, Lambert, voorste rij: Arie jr., vader, moeder, Alida.

Op 11 augustus 1884 gingen de deuren van de Eben-Haëzer school (een verbouwd woonhuis) open; de heer R. Smits werd aangesteld als hoofd der school en zijn dochter als juffrouw van

Hervormd/Gereformeerd

De Nederlandse Hervormde Kerk kenmerkte zich vanouds door een grote onderlinge verdeeldheid. Aan het begin van de 19e eeuw hield Koning Willem I zich niet alleen met staatszaken bezig, maar bemoeide zich ook met kerkelijke vraagstukken. Hij liet bij voorbeeld voor de Nederlandse Hervormde Kerk een kerkorde ontwerpen die op 7 januari 1816 bij Koninklijk Besluit goedgekeurd werd. Hierbij kreeg de kerk de officiële naam Nederlandse Hervormde Kerk. Door vele kerkleden werd dit echter gezien als een ongewenste inmenging van de staat (de koning) in kerkzaken. Vooral vanuit de Universiteit van Leiden rees hiertegen (liberaal) verzet.

In de behoudende hoek van de kerk was er ook verzet tegen deze ontwikkelingen, dat in 1834 leidde tot een beweging die 'De Afscheiding' wordt genoemd. In 1886 vond de 'Doleantie' plaats, een nieuwe afscheiding onder leiding van de Amsterdamse predikant Abraham Kuyper, een invloedrijk antirevolutionair politicus en journalist. Een aantal kerkeraden brak met het bestuur van de Nederlandse Hervormde Kerk en verenigde zich onder de naam de Nederduitse Gereformeerde Kerk (Dolerende).

Zij wilden hiermee aangeven dat zij zich zagen als de voortzetting van de kerk die door koning Willem I de naam Nederlandse Hervormde Kerk had gekregen, maar de term 'dolerend' (Latijn voor 'klagend') werd er aan toegevoegd, omdat naar hun mening de kerkelijke organisatie een nieuwe (gewenste) reformatie in de weg stond. Ruim 300.000 personen sloten zich bij de Doleantie aan. Uit de samenvoeging van de kerken die ontstaan waren uit de Afscheiding van 1834 en de dolerende kerken in 1886 ontstonden in 1892 de Gereformeerde Kerken in Nederland. In 1906 werd in Huizen een Gereformeerde Kerk gesticht.

In maart 1909 (23 jaar ná de Doleantie van 1886) bedankten 25 Huizer leden van de Gereformeerde Kerk ook als lid van de schoolvereniging Eben-Haëzer en richtten een eigen schoolvereniging op 'De Keucheniuschool'. Onder hen waren Hendrik Kooiker en Arie de Braal. Hendrik Kooiker werd vervolgens benoemd tot hoofd der school en Arie de Braal tot onderwijzer. Zij zouden de rest van hun loopbaan in het onderwijs aan de Keucheniuschool verbonden blijven.

de bewaarschool. Het schoolgebouw, het salaris en de leermiddelen (meestal zelf gemaakt) werden betaald uit donaties.

In 1885 heeft Huizen rond 4000 inwoners. De Openbare school telt dan 422 leerlingen, de Christelijke 182. Vijf jaar later zijn er 4430 inwoners met 242 leerlingen op de Openbare school en 322 op de Christelijke school, in 1915 5800 inwoners en 143 leerlingen op de Openbare school en 724 op de Christelijke school.

In 1891 wordt de heer Smits opgevolgd door J.J. van Wermeskerken, die op zijn beurt in 1897 wordt opgevolgd door J. Haafkens. De groei van het aantal leerlingen noodzaakt de aanstelling van meer onderwijzers: in 1905 worden tegelijkertijd benoemd de goede vrienden H. Kooiker en A. de Braal (die samen hadden gesolliciteerd onder het mom 'tweé onderwijzers of géén onderwijzers!'). Zij zouden tot 1 november 1909 als Gereformeerden aan de Christelijke (Hervormde) school verbonden blijven.

Arie de Braal

Arie de Braal werd op 26 april 1880 in Alblasterdam geboren als zoon van Jan de Braal en Alida Riedijk. Hij kreeg zijn opleiding aan de Christelijke Normalschool in Leiden en vervolgens in Meppel. In 1901 slaagde hij voor het onderwijzers-examen en werd benoemd in Nijeveen (vlak bij Meppel). In 1905 solliciteerde hij samen met zijn goede vriend Hendrik Kooiker als onderwijzer bij de Eben-Haëzerschool in Huizen. In 1909 gingen beiden over naar de nieuwe Keucheniusschool. Op 26 september 1914 trouwde Arie de Braal met een Huizer meisje, Antonia Kos, geboren in Huizen op 4 januari 1888 als dochter van Dirk Kos en Aaltje Kooij. Zij kregen uiteindelijk zes kinderen: Dirk (1915), Jan (1917), Lambert Cornelis (1919), Cornelis Lambert (1922), Alida (1924), en Arie (16 februari 1928). Het gezin woonde op de Tuinstraat, nr. 19, om de hoek bij de Keucheniusschool.

Arie de Braal was muzikaal en heeft veel betekend voor het muziekleven in het dorp in de periode 1905 tot ongeveer 1915. Hij speelde orgel,

Huis aan de Tuinstraat 19

Schoolreisje van de Keucheniusschool

Afscheid met hele familie.

Bovenaan: van links naar rechts: Alida, Jan, Lambert, Meester H. Kooiker, Meester Gerrit Sijl, onderwijzers (onbekend), bestuurslid Boor, Meester Brederveld, hr. van Dijk (van de Gasfabriek).

Onderste rij: bestuurslid Horst, Arie jr., Ds. Snoey, het echtpaar de Braal, meester Goote, Hendrik Vos.

was dirigent van diverse koren en later ook van een fanfarecorps. In verband met een zwakke gezondheid moest hij zich terugtrekken.

In 1939 nam hij afscheid van de Keucheniusschool om gezondheidsredenen en in 1942, midden in de oorlog, ging zijn pensioen in. Dit had voor de school een bijzonder bij-effect: hierdoor werd meester Gerrit Sijl vrijgesteld van tewerkstelling in Duitsland. Arie de Braal overleed in Huizen op 17 mei 1947, zijn vrouw Antonia Kos op 31 juni 1962.

Graf op de Oude Begraafplaats

Noot: voor bovenstaand verhaal werd gebruik gemaakt van persoonlijke informatie van de heer A. de Braal jr., het archief van de Oude Begraafplaats in Huizen, en 'De Werken Uwer Handen' Jubileumboek van 100 jaar Schoolvereniging Eben-Haëzer (1883 - 1983).

500 JAAR REFORMATIE IN HUIZEN

In grote kring is en wordt dit jaar aandacht besteed aan het feit dat 500 jaar geleden de Reformatie begon. Maar hoe ging dat in Huizen? Tijdens een druk bezochte bijeenkomst in de Oude Kerk op 31 oktober 2017 werd die vraag onderzocht door Ruud Hehenkamp en Albert Scheer. Veel dank aan beide sprekers voor de samenvattingen van hun lezingen. Redactie.

1. HOE HUIZEN PROTESTANT WERD

samenvatting van de lezing door
Ruud Hehenkamp

‘Hoe is Huizen zó protestant geworden?’ Deze vraag wordt ook vaak in deze vorm gesteld: ‘... zó zwaar protestant ...’. Zo gesteld is het eigenlijk een 19e eeuwse vraag. Wij zijn het die die deze vraag nu zó stellen: wij mensen van nu, van wie de ouders en grootouders terugreiken tot in de voor-vorige eeuw.

Die 19e eeuw was een eeuw met vele kerkvertakkingen. Huizen bleef echter bij de oude vaderlandse kerk, die de ‘hervormde’ kerk was gaan heten. In diezelfde 19e eeuw groeide het dorp uit zijn voegen dankzij de ontwikkeling van de visserij. Het resultaat is een dorpskerk die tot een bolwerk werd verbouwd: de enige kerk van en voor het hele dorp: 1400 mensen konden erin! Pas toen in de 20e eeuw Huizen ook groeikern werd, kwamen er vele andere, vaak lichtere kerkgenootschappen bij en leek het opeens alsof Huizen ‘zwaar’ was en is.

Oorspronkelijk – dat wil zeggen in de 15e en 16e eeuw – was Huizen net als de andere dorpen een boerendorp, honderd procent katholiek en het kerkje was maar klein. De boeren deden mee met het beheer van

de gemene gronden, net als de ‘goede luden’ van de andere dorpen. De 15e eeuwse pietà in de kerk van Blaricum, een typisch katholiek beeld, heeft misschien ooit in de ‘Vituskerk’ (!) van Huizen gestaan.

In eerste instantie hóorden de Huizers alleen in de verte iets over Luther. Ze hebben vast geweten van de vuurdood van een jongeman uit Naarden wegens ‘lutherie’. Op de brandstapel in Den Haag zong deze Toon Freeksz een lied dat bewaard is gebleven. Tijdens de lezing werd dit ten gehore gebracht door twee parochianen van de huidige Huizer katholieke Thomaskerk: Marion Koster (zang) en Alwin v.d. Paard (fluit).

Het is vrijwel zeker dat er ook zogenaamde wederdopers woonden in ons dorp: een heel bijzonder gegeven dat van de andere Gooise dorpen niet bekend is. In de loop van 1572 vertrok de laatste pastoor Klaas Jansz uit Huizen naar Noord-Holland. Hij werd, zoals meer priesters toen, na een examen dominee en wel in Wester-Blokker. Daar stierf hij echter al in 1574. Ruim twintig jaren lang zat Huizen zonder geestelijke leiding, want pas in 1595 benoemde de classis van Amsterdam de eerste dominee, H. Cunaeus. Hij werd echter benoemd voor Huizen én Blaricum: twee dorpen, anders konden ze een dominee niet betalen. De torenklok was namelijk gestolen en het dak van de kerk was weggewaaid.

In het begin van de 17e eeuw begonnen katholieke priesters in het Gooi te missioneren. Meestal waren zij geboortig uit deze streek, want dan waren ze bekend met hoe het hier toeging. Zij zochten de katholieken op en vierden ‘de heilige geheimen’, zoals de sacramenten werden genoemd. Ze missioneerden overal, maar niet in Huizen. Lag Huizen alleen maar uit de route? Of kenden ze het Huizer dialect niet? Of waren de Huizers een ander slag volk, deels ook vissers en niet alleen boeren? De bekende priester Tymen de

Sayer was een Blaricummer, er is geen priester bekend die uit Huizen afkomstig was. Een opvolger van Tymen de Sayer is ooit Huizen uitgejaagd door de dominee. Waren ze bang, misschien zelfs nog voor de gevaarlijke wederdopers in dat dorp? Dat hier nooit priesters zijn geweest na de Reformatie is zeker een reden waarom Huizen in de 17^e eeuw protestant werd en bleef.

De lezing werd afgesloten met een mooie tekening van de Oude Kerk van de hand van waarschijnlijk een leerling van Rembrandt. Er stond nog geen lage muur om de kerk heen, maar een rij houten palen. Deze grensden het oeroude kerkhof af dat rondom het gebouw lag, en onder het asfalt nog ligt! Sinds 1830 worden Huizers buiten de kerk begraven op de ommuurde begraafplaats aan het Prins Bernhardplein. De levende Huizers van nu en hun dode voorouders zijn nog steeds met elkaar verbonden in en rond de Oude Kerk van het dorp.

2. DOOPSGEZINDEN IN HUIZEN

samenvatting lezing door Albert Scheer

Niemand had kunnen bevroeden dat het felle dispuut tussen Erasmus en Luther over de vrije, dan

wel de geknechte, wil een eeuw later hoog op de agenda zou staan van de Synode in Dordrecht (1618/1619). Het leidde ertoe, dat enkele honderden remonstrants gezinde predikanten uit de nog jonge Gereformeerde Kerk zouden worden gezet. Kort daarna werd in Antwerpen een Remonstrantse Sociëteit opgericht, van waaruit men probeerde te komen tot een nieuw geordend kerkelijk leven in de noordelijke Nederlanden. Overal werden in nieuw gestichte gemeenten remonstrantse predikanten met open armen ontvangen, behalve in Warmond, waar ouderling Gijsbert van der Kodde de scepter zwaaide. Hij had van de vacante periode gebruik gemaakt door de gelovigen erop te wijzen, dat in de vroegste christelijke gemeente helemaal geen sprake was van ambten, noch van dogma's. Hij was van mening dat de Gereformeerde Kerk en ook de Doopsgezinde, Lutherse en Remonstrantse kerken dezelfde fout maakten als de Catholica. Ze waren niet radicaal genoeg geweest in het uitvoeren van een reformatie. Niet lang daarna vertrok Van der Kodde met enkele aanhangers naar Rijsburg en dit betekende het ontstaan van een nieuwe 'kerkgemeenschap', de (Rijsburger) collegianten.

Weldra ontstonden er in de grotere steden colleges, die vaak bezocht werden door mensen uit de hogere lagen van de samenleving. Des te opmerkelijker mag het zijn, dat ook in Huizen een dergelijk college moet hebben bestaan. Dit blijkt onder meer uit enkele kerkenraadsnotulen van de Gereformeerde Kerk ter plaatse, waarin Jacob Gerritsen en Christoffel van den Broeck worden beschuldigd van het regelmatig bijwonen van een college, dat samenkomst in 'de Menniste Vermaninge'¹. Ook heeft Christoffel er meerdere malen het woord gevoerd, zowel op zondag als op donderdagavond. De kerkenraad sprak over *'listicheijt sommiger doopsgezinde in naam, echter warelijck socinianen inderdaat'*.

De kerkenraad maakte onderscheid tussen doopsgezinden en socinianen, maar kon dit onderscheid wel worden gemaakt? Het was toch immers tekenend dat juist collegianten gastvrij onthaald werden in de plaatselijke doopsgezinde kerk? Waren er soms onder die doopsgezinden ook mensen met sociniaanse ideeën? Die waren er. Even voor de duidelijkheid: het gedachtengoed van deze vleugel (van wat we in de kerkgeschiedenis 'Radicale Reformatie' zijn gaan noemen in

onderscheid tot Luther, Calvijn e.a.) gaat terug op een soort 'erasmiaans-zwingliaanse proto-reformatie', die het denken van de Nederlanders al in een vroeg stadium had beïnvloed, nog vóórdat het calvinisme hier goed en wel intrede deed. We kunnen dan denken aan mensen als Thomas à Kempis (Moderne Devotie, een vóór-reformatische stroming), Erasmus, Zwingli en de Italiaanse neven Lelio en Fausto Sozzini. Zij waren in hun denken anti-trinitarisch (dat wil zeggen zij verwierpen het dogma van de Drie-eenheid) en vonden met hun denkbeelden grote ingang bij bepaalde groepen dopers. Daarom vormde de doperse beweging in de noordelijke Nederlanden bepaald geen eenheid. Vaak werden zij, als volgelingen van Menno Simons 'mennonieten' genoemd, maar lang niet alle doperse stromingen in onze landstreken stonden in de traditie van zijn denken. Zo waren er in de zeventiende eeuw, grosso modo, vier stromingen te onderscheiden: de Waterlanders, de Vlamingen, de Hoogduiters en de Friezen.

Met name de Waterlanders waren een redelijk op zichzelf staande groepering, die meer openstonden naar andere tradities, een minder strenge tucht kenden en de zogenaamde 'buitentrouw', het trouwen van doopsgezinden met andersdenkenden, niet afwezen.

Ook in Huizen moet een dergelijke gemeente zijn geweest. In een latere briefwisseling tussen de Amsterdamse gemeente en die in Huizen, richt de gemeente van Amsterdam zich tot *'de Vereenigde Doopsgezinde Gemeente bestaande uit Vlamingen en Waterlanders te Huijsen'*². Juist vanuit die Waterlandse achtergrond is verklaarbaar, dat de collegianten een warm onthaal vonden in de plaatselijke doopsgezinde kerk. In de eerste helft van de zeventiende eeuw verenigden Friezen, Hoogduiters en Vlamingen zich in Amsterdam tot één doopsgezinde gemeente in kerkgebouw 't Lam aan de Singel. Toen de

leraars van deze gemeente na verloop van tijd ook pogingen ondernamen om zich vervolgens te verenigen met de Waterlandse gemeente die samenkwam in kerkgebouw 'Bij den Toren' was voor de meer orthodoxe doopsgezinden de maat vol. Er ontstond een felle onderlinge strijd, die de boeken zou ingaan als 'de Lammerenkrijg'. Ongeveer 700 doopsgezinden onder leiding van Samuel Apostool stapten op, kochten een pakhuis genaamd 'de Zon' en richtten het in als kerk en vanaf die tijd sprak men van 'Lamisten' en 'Zonnisten'³. De kerk aan de Singel vaart vanaf die tijd een steeds vrijzinniger koers, zeker wanneer een nieuwe predikant daar in 1648 zijn intrede doet. Zijn naam is Galenus Abrahamsz de Haan. Niet lang daarna verenigt de gemeente aan de Singel zich met de Waterlandse gemeente en vinden de Amsterdamse collegianten onder leiding van Adam Boreel er een gastvrij onthaal. De orthodoxen spreken vanaf dat moment over *'het gekraaij eener sociniaanse haen onder doopsgezinde veederen'*.

De kerkenraad van de Gereformeerde Kerk in Huizen had goed voorzien dat de collegianten weliswaar doorgaans anti-trinitariër waren, maar de vraag kan blijven staan, of zij afdoende bekend waren met het feit, dat deze opvattingen ook binnen de doopsgezinde traditie zelf circuleerden. Zowel in de zeventiende als gedurende de achttiende eeuw zou de Doopsgezinde Gemeente van Huizen een goede relatie onderhouden met zowel de Doopsgezinde gemeente 't Lam te Amsterdam als met die te Utrecht. Enkele leden uit de bekende familie Van Lennep zouden zich er laten dopen, de rijke, Amsterdamse koopmansfamilie De Clercq bood regelmatig financiële bijstand en de landelijk bekende Cornelius van Engelen⁴ zou er enige jaren predikant zijn.

Huizen, 16 november 2017

1 *Protokol Der Kerckelijcke saecken tot Huijsen van den jaere 1675: soo ten tijden Domini Pet. Wolphij Duchers den negende Predicant der Gereformeerde Christelijcke Religie, sijn voorgevallen.*: Acta 1693/1694.

2 Het is denkbeeldig dat er gedurende de eerste helft van de zestiende eeuw in Huizen mogelijk twee doopsgezinde gemeenten naast elkaar hebben bestaan. Voor deze onderstelling heb ik echter (nog) geen tastbaar bewijs kunnen vinden, aangezien zowel de archivalia van de Doopsgezinde Kerk Huizen-Hilversum, als die van de Hervormde Gemeente met betrekking tot dit tijdvak ontoereikend zijn.

3 De 'Zonnisten' stonden qua theologisch gedachtegoed dichterbij de klassiek gereformeerde satisfactieeler, terwijl de 'Lamisten' meer het volgen van Jezus in hun opvattingen benadrukten.

4 *Engelen, Cornelius van*, in: BLGNP (Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme), deel II, 188 e.v. Ernestine van der Wall, *Socrates in de hemel? Een achttiende-eeuwse polemieek over deugd, verdraagzaamheid en de vaderlandse kerk*, Hilversum 2000, 43.

Collage van advertenties uit Gemeentegidsen in de jaren 1920/1930

ALB. MOL

HUIZEN — LINDENLAAN 48 — TELEFOON 294
LEVENSMIDDELEN
CHOCOLATERIE
SPECIALITEIT IN VERKADE'S BISCUITS, BONBONS,
CHOCOLADE EN FIJNE VLEESCHWAREN
KOLONIALE WAREN — COMESTIBLES
WIJNEN EN LIMONADES
DOUWE
EGBERTS
KOFFIE

Eerste Gooische Coöp. Melkinrichting

CEINTUURBAAN 60
TELEFOON 407

Het adres voor de beste
MELKPRODUCTEN

Onder voortdurende controle van Dr. Kramer.

Huizer Radio- en Verkoop- Centrale G. KROON

CEINTUURBAAN 26 — TELEFOON 261

ELECTRO-TECHNISCH
EN RADIO INSTALLATIE-BUREAU
GAS- EN WATERLEIDING
LOOD- EN ZINKWERK, SANITAIR
WASCHMACHINES, STOFZUIGERS
HAARDEN, KACHELS EN FORNUIZEN
RIJWIELEN, BANDEN, ONDERDEELLEN
EN REPARATIES
MOTORRIJWIELEN
PFAFF NAAIMACHINES
HUISHOUDELIJKE ARTIKELLEN
MEUBELN EN TAPIJTEN

VERKOOP EN SERVICE VOOR HET GOOI

Driekwart Tonner
REPARATIE-INRICHTING voor AUTO's en MOTOREN

E. v. d. Berg

HAARDSTEDELAAN 1 - HUIZEN (N.-H.) - TEL. 325
Metaal draaierij - Cylinderslijperij

D. LUSTIG HUIZEN [N.H.]

BOUW- EN WONINGBUREAU

BEËDIGD MAKELAAR
EN TAXATEUR
ASSURANTIËN
HYPOTHEKEN

POSTGIRO 161553
NAARDERSTRAAT 10 — TELEFOON 330

Brood- en Banketbakkerij

J. Hagedoorn

Kerkstraat 28 - Tel. 476
Huizen (N.-H.)

VRAAGT STEEDS MIJN
BROODSOORTEN

Specialiteit in
ZEEUWSCH
TARWEBROOD

UURWERKEN, GOUD,
ZILVER en OPTIEK in
ruime verscheidenheid.

Boekenleggers, Thee- en
Suikerlepels met wapen van
Huizen en 't wereldwonder
Phohizender

G. J. KOS - Horloger
Middenweg 17

Atelier voor alle voor-
komende Reparatien

VAN AMSTEL'S

KLEEDING- EN MODEMAGAZIJN
VOORBAAN 2 — TEL. 239
t.o. de Muziektent

Dames-, Heeren- of Kinderkleding kopen?
Kom onze zaak dan maar eens binnenlopen,
U slaagt naar genoegen en onze prijzen
Zijn zoo: U behoeft niet naar de stad te reizen.
Ook Heerenmodes, Bedden, Manufacturen,
Eenmaal bij ons gekocht, U zult naar ons Uw
[vrienden sturen.

VAN AMSTEL's Kleeding- en Modemagazijn
Solide, Billijk, alles even fijn!

N.V. BITUMEN EN TEERPRODUCTENFABRIEK

BITEER

HUIZEN - TEL. 234

Wegenteer
Gedest. teer
Geprep. teer
Pek
Mastiek

Bruine carboleum
Kleur carboleum
Black-varnish
IJzerlakken
Daklakken

ASPHALTPAPIER
DAKLEER

BITUMENDAKVILT
ASPHALTAKKEN

Diverse kitten en pasta's
Bitumieuze stopverf

Als er wat te vieren valt, even naar uw slijter

Wijnhandel-slijterij

RELATIE-GESCHENKEN

Anno 1936

in 't Hart van Huizen

Achterbaan 36, 1271 TZ
Tel. 035 - 525 33 84

*Verhuur complete mobiele BIERTAP-INSTALLATIE,
glaswerk etc.
Dé adviseur van gastvrije mensen.*

DE LANGE
HUIZEN

VOORBAAN 17 HUIZEN WWW.DLNG.NL

VOORBAAN 35, 1271 RR
TEL. (035) 525 33 09

MTCHUIZEN

Uw specialist
in houding en beweging

Praktijken in Huizen voor:
Fysiotherapie, Oefentherapie en
Ergotherapie.

Arie de Waalstraat 2A, 1272 CB Huizen
Hugo de Grootsingel 1, 1277 CL Huizen
Gooierserf 248A, 1276 KZ Huizen

www.mtchuizen.com | 035 52 41 389

Riool verstopt?

Bel 035 - 525 23 19

**24 uurs
service**

Snelle ontstoppingsdienst voor particulieren, bedrijven en overheid

Leidinginspectie met behulp van camera

Stankoverlast opzoeken zonder breekwerk

Aanleg, vervangen en reparatie van riolen

Reinigen van hoofdrielen en straatkolken

Onderhoud en reparatie van pompen en rioolgemalen

Ledigen en reinigen van olie-afscheimers

Ledigen en reinigen van vetafscheimers

Eigen verwerkingsinstallaties voor div. afvalwaterstromen uit riolsystemen

www.teeuwissen.com

Bestevaer 50, 1271 ZA Huizen Tel. 035 - 525 23 19 Fax 035 - 524 09 82
Mercuriusweg 39, 3771 NC Barneveld Tel. 0342 - 425 678 Fax 0342 - 425 677

TEEUWISSEN
rioolreiniging